

Znane Polki

Opracowały:

Magdalena Stec

Aleksandra Olszar

Katarzyna Kapusta

2015

Tytuł ćwiczenia

Rozwiąż rebus, a poznasz tytuł ćwiczenia.

ki = ne

~~ska~~

~~czap~~

a = i

Studenci otrzymują 14 krótkich tekstów oraz oś czasu ze zdjęciami/ilustracjami znanych Polek. Pracują w grupach.

Dopasuj teksty do zdjęć/ilustracji znanych Polek na osi czasu. W trakcie czytania wypisz nowe słowa.

(1373–1399)

(1806–1831)

(1867–1934)

(1909–2009)

(1764–1835)

(1842–1910)

(1896–1987)

(1910–2008)

(1943–1992)

(ur. 1948)

(ur. 1970)

(1923–2012)

(ur. 1946)

(ur. 1950)

<p>Elżbieta Zawacka Pseudonim Zo. W czasie II wojny światowej była kurierką w Armii Krajowej. Nauczycielka, instruktorka. Jako jedyna spośród 15 kandydatek pomyślnie przeszła trening i służyła w szeregach cichociemnych. Druga Polka w historii Wojska Polskiego awansowana na stopień generała brygady. Po wojnie więziona. Potem pracowała jako profesor historii na uniwersytecie w Toruniu. Uhonorowana Orderem Orła Białego.</p>	<p>Wisława Szymborska Jedna z najwybitniejszych współczesnych poetek, krytyk literacki, felietonistka, tłumaczka barokowej poezji francuskiej. Podczas okupacji pracowała jako urzędniczka na kolei. Przez całe życie była związana z Krakowem. Za swoją poezję w 1996 r. otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury. Jej tomiki wierszy przetłumaczono na 42 języki. Dama Orderu Orła Białego. Była osobą niezwykle skromną, łagodną i bardzo dowcipną. Dla przyjaciół tworzyła pomysłowe kartki pocztowe.</p>	<p>Izabela Czartoryska Księżna, arystokratka, kolekcjonerka pamiątek historycznych, pisarka, miłośniczka sztuki. Żona księcia Adama Kazimierza Czartoryskiego. Znana z licznych romansów, wśród jej kochanków był m.in. król Stanisław August Poniatowski. Interesowała się polityką. W 1801 r. otworzyła pierwsze polskie muzeum w Puławach z pamiątkami po wielkich Polakach (Świątynia Sybilli), które działa do dziś jako Muzeum Czartoryskich w Krakowie.</p>	<p>Maria Siemionow Chirurg i transplantolog. Pracuje w USA. Od 1995 r. kieruje oddziałem chirurgii plastycznej i mikrochirurgii w Klinice Kolegium Medycyny w Cleveland w stanie Ohio. W 2008 r. dokonała czwartej na świecie i pierwszej w USA udanej operacji przeszczepienia twarzy. Jest poliglotką, zna 5 języków.</p>	<p>Wanda Rutkiewicz Z zawodu elektronik. Specjalizowała się w maszynach cyfrowych, uczyła fizyki i matematyki. Bardzo sprawna fizycznie. Początkowo uprawiała lekkoatletykę, zapowiadała się na świetną siatkarkę. Miłośniczka gór, alpinistka i himalaistka. Zdobyła osiem ośmiotysięczników. Jako trzecia kobieta na świecie i pierwsza Europejka w 1978 r. stanęła na Mount Everest. Osiem lat później jako pierwsza kobieta na świecie zdobyła szczyt K2. Zaginęła w Himalajach, jej ciała nigdy nie odnaleziono. Miała 49 lat. Jest jedną z najwybitniejszych himalaistek w historii.</p>
<p>Maria Konopnicka Poetka, nowelistka, publicystka, tłumaczka. Redagowała pismo dla kobiet „Świt”. W swej twórczości dużo miejsca poświęciła dzieciom. Walczyła o prawa kobiet, brała udział w akcjach potępiających represje władz pruskich. Po opuszczeniu męża sama wychowywała 6 dzieci. Jest autorką „Roty”, jednej z najważniejszych polskich pieśni patriotycznych. Zmarła na zapalenie płuc.</p>	<p>Izabella Skorupko Modelka, aktorka, piosenkarka. Pierwsza polska dziewczyna Bonda. Wystąpiła u boku Pierce'a Brosnana w <i>GoldenEye</i>, siedemnastym filmie o przygodach agenta 007. Mieszka w Stanach Zjednoczonych. Zagrała w wielu hollywoodzkich produkcjach. W 1999 r. była twarzą szwedzkiej firmy kosmetycznej <i>Oriflame</i>.</p>	<p>Irena Sendlerowa Pielęgniarka, działaczka społeczna i charytatywna. W czasie II wojny światowej była członkiem Rady Pomocy Żydom. Uratowała około 2500 żydowskich dzieci. Po wojnie pracowała na rzecz dzieci, tworzyła domy sierot. Uhonorowana medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata oraz Orderem Orła Białego. Przeżyła 98 lat.</p>	<p>Pola Negri Właściwie Apolonia Chałupiec. Gwiazda kina niemego, do dziś najbardziej znana na świecie polska artystka. Utalentowana i zjawiskowa. Tańczyła w operze, występowała w teatrze. W 1914 r. nakręciła swój pierwszy film <i>Niewolnica zmysłów</i>. Następnie wyjechała do Berlina, a potem do USA, gdzie zdobyła sławę dzięki wielkim rolom i głośnym romansom z Charlie Chaplinem i Rudolfem Valentino.</p>	<p>Hanna Suchocka Prawniczka i wykładowczyni akademicka. W latach 1992–1993 pierwsza kobieta premier w Polsce. Zaangażowana w politykę, wielokrotna posłanka na Sejm. Była ministrem sprawiedliwości i prokuratorem generalnym. Przez kilkanaście lat zajmowała stanowisko ambasadora Polski przy Stolicy Apostolskiej. Dama Orderu Orła Białego.</p>

<p>Jadwiga Andegaweńska Pierwsza polska królowa. Od najmłodszych lat była przygotowywana do sprawowania najwyższej władzy w kraju. Dzieciństwo spędziła na nauce czytania i pisania oraz nauce języków obcych zamiast na zabawie z damami dworu. Królową została w wieku 10 lat. Dzięki jej małżeństwu z Władysławem Jagiełłą państwo polskie połączyło się unią z Wielkim Księstwem Litewskim (w ten sposób powstało jedno z największych mocarstw XIV-wiecznej Europy). Jadwiga fundowała nowe kościoły, opiekowała się szpitalami. Uznana za świętą Kościoła katolickiego. Patronka Polski.</p>	<p>Maria Skłodowska-Curie Wybitna uczona, fizyczka i chemiczka. Mieszkała i pracowała w Paryżu. Pierwsza kobieta będąca profesorem Sorbony. Żona Pierre'a Curie, francuskiego fizyka, z którym w 1898 r. odkryła rad i polon. Autorka pionierskich prac z fizyki i chemii jądrowej. Współtwórczyni nauki o promieniotwórczości, wprowadziła nazwę „radioaktywność”. Dwa razy otrzymała Nagrodę Nobla – w 1903 r. z fizyki (wraz z mężem) i w 1911 r. z chemii. Jako jedyny naukowiec Nobla dostała w dwóch różnych dziedzinach nauk przyrodniczych. Założyła Instytut Radowy w Paryżu, z jej inicjatywy powstał Instytut Radowy w Warszawie. Jedna z pierwszych polskich taterniczek, wytyczała szlaki w Tatrach i jako jedna z pierwszych kobiet wspinała się po górach w spodniach. Jako pierwsza nie-Francuzka została pochowana w paryskim Panteonie.</p>	<p>Agnieszka Holland Reżyser. Sama pisze scenariusze do swoich filmów. Pierwsze kroki w zawodzie stawiała u boku wybitnych polskich reżyserów Krzysztofa Zanussiego i Andrzeja Wajdy. Jej kino reprezentuje polską szkołę kina moralnego niepokoju, jej bohaterowie często stają przed trudnymi wyborami. Filmy Agnieszki Holland zdobywały wiele nagród na prestiżowych festiwalach: w Cannes, Berlinie czy Montrealu. Trzykrotnie nominowana do Oscara. Od 1981 r. mieszka i pracuje na Zachodzie. Jest członkiem Europejskiej Akademii Filmowej w Berlinie, od 2014 r. – przewodniczącą komisji. Oprócz robienia filmów zajmuje się tłumaczeniem literatury czeskiej na język polski. Znane filmy Holland: „Plac Waszyngtona”, „Europa, Europa”, „Tajemniczy ogród”, „W ciemności”.</p>	<p>Emilia Plater Bohaterka narodowa. Kapitan Wojska Polskiego, walczyła w powstaniu listopadowym. Wielkie wrażenie wywarła na niej postać Joanny d'Arc, którą starała się naśladować. Na wieść o wybuchu powstania obcięła włosy i w męskim stroju, razem z przyjaciółką Marią Prószyńską, utworzyła kilkusetosobowy oddział. Stoczyła kilka zwycięskich walk. Cieszyła się sympatią i szacunkiem żołnierzy, którzy docenili jej waleczność. Zmarła z powodu choroby. Stała się symbolem patriotyzmu i walki o niepodległość. Jest patronką wielu polskich szkół.</p>	
---	--	---	--	--

ĆWICZENIA PO LEKTURZE TEKSTÓW

I. Mój słowniczek – praca ze słownikiem

Znajdź w słowniku znaczenie słów, które wypisałeś/wypisałaś z tekstów o znanych Polkach.

II. Pytania do tekstów

Odpowiedz na pytania.

1. Które Polki otrzymały Nagrodę Nobla?
2. Które Polki kochały góry?
3. Które Polki wciąż mieszkają w Stanach Zjednoczonych?
4. Które Polki słynęły ze swoich romansów?
5. Które Polki angażowały się w politykę?
6. Które Polki są związane z kinem?
7. Które Polki brały udział w walkach zbrojnych?
8. Które Polki pisały wiersze i były tłumaczkami?
9. Które Polki prowadziły działalność społeczną i charytatywną?
10. Które Polki zasłużyły się w dziedzinie medycyny?

III. Nazwy zawodów, tytułów – tworzenie form rodzaju męskiego i liczby mnogiej

Utwórz formy rodzaju męskiego oraz liczbę mnogą według wzoru:

nauczycielka	<i>nauczycielki</i>	<i>nauczyciel</i>	<i>nauczyciele</i>
instruktorka			
poetka			
felietonistka			
urzędniczka			
księżna			
pisarka			
himalaistka			
modelka			
pielęgniarka			
artystka			
królowa			
uczona			

IV. Praca z tekstem – tworzenie form czasu przeszłego

Uzupełnij tekst odpowiednimi formami czasu przeszłego.

Prawa wyborcze dla kobiet

Na początku XX wieku większość kobiet na świecie nie mogła brać udziału w wyborach powszechnych. W Polsce kobiety (otrzymać) prawa wyborcze wcześniej niż na przykład obywatelki Francji i Wielkiej Brytanii.

28 listopada 1918 roku dekretem Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego kobiety (uzyskać) pełnię praw wyborczych. Po raz pierwszy (pójść) do urn w 1919 roku, a do parlamentu dostało się 2 procent kandydatek. W II Rzeczypospolitej Polki (móc) zajmować stanowiska publiczne na równi z mężczyznami. Polskie prawo nie dopuszczało żadnych ograniczeń ze względu na płeć.

W Stanach Zjednoczonych prawo do głosowania najwcześniej (uzyskać) kobiety mieszkające na terytorium Wyoming. (mieć) to miejsce w 1869 roku. Powszechne prawa wyborcze płeć piękna uzyskała dzięki wprowadzeniu dziewiętnastej poprawki do konstytucji USA w 1920 roku.

Pierwszym państwem, które (wprowadzić) prawa wyborcze dla kobiet na całym swoim terytorium, była Nowa Zelandia. Czynne prawo wyborcze kobiety otrzymały tam w 1893 roku.

Gdy (urodzić się) królowa Elżbieta II, kobiety w Wielkiej Brytanii (nie mieć) praw wyborczych. Nabyły je 2 lata później – w 1928 roku. Do urn mogły udawać się tylko kobiety, które (ukończyć) wyższe uczelnie. (musieć) także w dniu wyborów mieć skończone 30 lat.

Walka o prawa kobiet we Francji (zacząć się) w XVIII wieku. Olimpia de Gouges w czasie Rewolucji Francuskiej ogłosiła Deklarację Praw Kobiety i Obywatelki. Później o prawa wyborcze (walczyć) sufrażystki. Jednak Francuzkom udało się osiągnąć swój cel dopiero w 1945 roku.

Szwajcaria prawa wyborcze (dać) kobietom dopiero w 1971 roku.

(źródło: „Newsweek” 28.11.2013)

V. Ćwiczenie na pisanie

Wyobraź sobie, że spotykasz jedną ze znanych Polek. Przeprowadź z nią krótki wywiad.